

PRAŽSKÁ VÝSTAVA O JANU PATOČKOVI

Již několik let pořádá Akademie věd ČR ve své hlavní budově na Národní 3 menší výstavy zdarma přístupné veřejnosti (čtenáři *Reflexe* si možná vzpomenou na výstavu o Miladě Blekastadové z podzimu 2017). Přední místo mezi nimi zaujala nyní výstava o Janu Patočkově, nazvaná *Filosofovo bytí – a čas*, otevřená od 29. listopadu 2018 do 18. ledna 2019. Na vernisáži promluvili vedle předsedkyně AV ČR Evy Zažímalové i Daniel Kroupa či Petr Pithart (jeho proslav je dostupný na webu *Česká pozice* od 17. 1. 2019), za tým, který výstavu připravil, pak vystoupila jeho hlavní postava Jan Vít.

Výstava nabízela přívětivou přehledovou informaci i náhodnému návštěvníkovi, ale pro vážnějšího zájemce o Patočku skýtala pravé hody. Nemám tu na mysli jen vystavené předměty, i když i mezi nimi se našly dosud nevystavené vzácnosti, ale především její zdařilou „digitální“ tvář, složenou jak z viditelných koláží málo známých i zcela neznámých dokumentů, tak z poslouchatelných pročištěných digitalizací Patočkových přednášek a seminářů, u nichž fascinovaní zájemci vydrželi se sluchátky na uších a notýskem v ruce celé hodiny.

Podívejme se nyní na výstavu trochu podrobněji. Byla instalována ve větší obdélníkové zatemněné místnosti. Většina vitrín a panelů s tištěnou informací byla sestavena do neuzavřeného oválu uprostřed místnosti, několik dalších bylo u zdi. Když návštěvník vstoupil dovnitř oválu, výstavní síň jako by se proměnila v čítárnu a posluchárnu: na zádech vitrín byla umístěna poměrně bohatá knihovna s celým nynějším vydáním Patočkových spisů a množstvím dalších souvisejících knih, a především zde byla k dispozici sluchátka, do nichž si zájemci mohli navolit poslouchatelný obsah značného rozsahu. Celek doplňovala obrazovka, na níž běžela smyčka z nového filmu *The Socrates of Prague* (2017).

Tématem výstavy byl celek Patočkova života a díla se zvláštním důrazem na jeho práci v Akademii věd a na síť jeho kontaktů. Patočkův život a dílo člena výstava do osmnácti kapitol: čtyři o Patočkově mládí a studiu, vrcholícím slavnou freiburskou stáží u Husserla a Heideggera (1933), další čtyři o jeho prvním profesionálním období, zahrnujícím habilitaci a válečný návrat na střední školu (1933–45), pět o jeho druhém profesionálním období, charakterizovaném zralou tvorbou, mezinárodním úspěchem i koexistencí s komunistickou vládou (1945–1972), a konečně panel o jeho posledních letech a smrti (1972–1977). Zbývající čtyři panely byly věnovány Patočkově práci o Masarykovi a Komenském, podle známého výroku Romana Jakobsona dvou dalších českých filosofech „světového významu a mimořádné mravní síly a čistoty“.¹ Této práci se Patočka věnoval právě na půdě tehdejší Akademie věd.

Těžko vybrat, co ze stovek předmětů a do koláží začleněných přetisků budilo největší zájem. Patočkova matka na fotografii z operní scény; freiburský index

¹ R. Jakobson, *Z curricula vitae českého filosofa*, in: J. Vladislav (vyd.), *Jan Patočka: První skica k podobizně*, Praha 2017, str. 53.

se šesti zapsanými předměty (a potvrzením o platbě školného ve výši 12 říšských marek), kde Heidegger nonšalantně spojil jedinou parafou Grundfrage der Philosophie s Begriff der Wissenschaft; plný Heideggerův rektorský podpis na dokladu o ukončení studia ze srpna 1933 atd. Pro ty, kdo o tom případně dosud pochybovali, dokládají Patočkovy zápisy studovaných předmětů v Praze i Paříži, že se o starověkou filosofii opravdu začal zajímat až po dosažení doktorátu (a to v Berlíně 1932, jak sám říká ve vzpomínkovém interview, výslovně přinejmenším ohledně Aristotela²). A dále: Husserl korespondující na hlavičkovém papíru dávno neexistujícího *Jahrbuch*; strojopisný exemplář studentských zápisů Heideggerových přednášek z roku 1931; seznam členů Pražského filosofického kroužku, zahrnující třicet osob včetně Edvarda Beneše, Karla Čapka, Albíny Dratvové, Josefa L. Fischera, Eugena Finka, Romana Jakobsona, Jana Mukařovského, Vasila Škracha a René Welleka či velmi zdvořilé, sympatizující odmítnutí nabízeného členství od Viléma Mathesia.

Za promeškanou příležitost lze považovat, že s výstavou nebyly spojeny žádné doprovodné akce, jaké tamní výstavy obvykle obohacují a prohlubují jejich účinek (vyjma vernisáže a případně té okolnosti, že v den jejího otevření začínala zároveň ve Filosofickém ústavu dobře obsazená mezinárodní fenomenologická konference, k níž ale program ani další materiály výstavy nijak neodkazovaly). Výstava sama ale byla velmi zdařilá a podala dobré svědectví o tom, jak velmi pokročila práce Patočkova archivu za dobu od poslední podobné výstavy. Kdo ji zmeškal, může se podívat na elektronický model instalace nebo se zaposlouchat do záznamů Patočkových přednášek a seminářů na stránce janpatocka.cz.

Josef Moural

² J. Zumr, *K filosofovým šedesátinám: S Janem Patočkou o filosofii a filosofech*, in: *Sebrané spisy Jana Patočky*, XII, Praha 2006, str. 613.